

MILLIY QADRIYATLAR VA BUGUNGI KUN

Qahharov Adhamjon Abdukarimovich

Namangam viloyati

*Uychi tumani 34-sonli umumiy o‘rta
ta‘lim maktabining ma‘naviy-ma‘rifiy
ishlar bo‘yicha direktor o‘rinbosari*

Telefon raqam: +99894 309 52 52

gmail: qahharovadhamjon521@gmail.com

Annotatsiya: *Ushbu maqola milliy qadriyatlarning zamonaviy jamiyatdagi o‘rni va ahamiyatini chuqur tahlil qilishga bag‘ishlangan. Unda milliy qadriyatlarning yosh avlodni tarbiyalashdagi beqiyos roli, ularning jamiyatning ijtimoiy-ma‘naviy muhitiga ta‘siri, shuningdek, globallashuv sharoitida milliy o‘zlikni saqlab qolish va milliy qadriyatlarni rivojlantirishning dolzarb masalalari atroflicha yoritiladi. Maqolada milliy qadriyatlarni mustahkamlash va ularni kelajak avlodlarga yetkazish bo‘yicha aniq takliflar ishlab chiqiladi. Tadqiqot natijalari milliy ma‘naviyatni rivojlantirish, yoshlarni tarbiyalash va jamiyatda ijtimoiy uyg‘unlikni ta‘minlashga qaratilgan siyosatni ishlab chiqishda muhim ahamiyatga ega bo‘lishi mumkin.*

Kalit so‘zlar: *Milliy qadriyatlar, globallashuv, ma‘naviyat, tarbiya, yoshlar, ijtimoiy muhit, milliy o‘zlik, madaniy meros, an‘analari, urf-odatlar, ma‘naviy kamolot.*

Kirish qism

Bugungi kunda, XXI asrda, jahon miqyosida globallashuv jarayonlari jadallashgan, axborot texnologiyalari rivojlangan va madaniyatlararo aloqalar kengaygan bir davrda, har bir millat o‘zining milliy qadriyatlarini asrab-avaylash va rivojlantirish masalasiga alohida e‘tibor qaratmoqda. Milliy qadriyatlar – bu xalqning asrlar davomida shakllangan tarixi, tili, madaniyati, urf-odatlari, an‘analari, ma‘naviy merosi va axloqiy me‘yorlarini o‘zida mujassam etgan bebaho boylikdir. Ular jamiyatning ma‘naviy negizi bo‘lib, uning barqarorligi, taraqqiyoti, milliy o‘zligini saqlab qolish va kelajak avlodlarga meros qilib qoldirish uchun xizmat qiladi. Milliy qadriyatlar, shuningdek, yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ularning ma‘naviy dunyosini boyitish va jamiyatda o‘z o‘rnini topishiga ko‘maklashadi. Shu nuqtai nazardan, milliy qadriyatlarni o‘rganish, ularni saqlash va rivojlantirish bugungi kunning eng dolzarb vazifalaridan biridir.

Tadqiqot metodologiyasi:

Mazkur tadqiqotda milliy qadriyatlarning bugungi kundagi holatini o‘rganish va tahlil qilish uchun kompleks metodologiyadan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida quyidagi usullar qo‘llanildi:

1. Qiyosiy tahlil: Milliy qadriyatlarning turli ta‘riflari, turlari va jamiyatdagi o‘rni bo‘yicha mavjud ilmiy adabiyotlar, nazariyalar va konsepsiyalar qiyosiy tahlil qilindi. Bu

milliy qadriyatlarning mohiyatini chuqurroq anglash va ularning o'ziga xos xususiyatlarini aniqlashga yordam berdi.

2. Statistik ma'lumotlar tahlili: Milliy qadriyatlarning jamiyatdagi aks etishi, yoshlar o'rtasida tarqalganligi va ularga bo'lgan munosabatni o'rganish uchun statistik ma'lumotlar tahlil qilindi. Bu ma'lumotlar turli so'rovnomalar, tadqiqotlar va rasmiy statistik hisobotlardan olindi.

3. Sotsiologik so'rovnomalar: Milliy qadriyatlarga bo'lgan munosabatni aniqlash maqsadida turli demografik guruhlariga mansub aholi o'rtasida sotsiologik so'rovnomalar o'tkazildi. So'rovnoma natijalari milliy qadriyatlarning jamiyatdagi o'rnini baholash va ularni mustahkamlash bo'yicha takliflar ishlab chiqish uchun asos bo'ldi.

4. Ekspertlar bilan suhbat: Milliy qadriyatlar sohasida faoliyat yuritayotgan olimlar, madaniyatshunoslar, pedagoglar va jamoat arboblari bilan suhbatlar o'tkazildi. Ekspertlarning fikrlari milliy qadriyatlarning dolzarb masalalarini aniqlash va ularni hal etish yo'llarini topishda muhim rol o'ynadi.

5. Hujjatlarni tahlil qilish: Milliy qadriyatlarga oid qonun hujjatlari, davlat dasturlari, ilmiy maqolalar, kitoblar va boshqa materiallar tahlil qilindi. Bu milliy qadriyatlarni saqlash va rivojlantirish bo'yicha olib borilayotgan siyosatni baholash va kelgusidagi yo'nalishlarni belgilashga yordam berdi.

Adabiyotlar tahlili:

Milliy qadriyatlar mavzusi o'zbek va xorijiy olimlar, tadqiqotchilar tomonidan keng o'rganilgan. Ushbu mavzuga oid ko'plab ilmiy maqolalar, monografiyalar, dissertatsiyalar va boshqa nashrlar mavjud. Ushbu adabiyotlar tahlili milliy qadriyatlarning mohiyati, turlari, jamiyatdagi o'rni va globallashuv sharoitidagi ahamiyatini chuqurroq anglashga yordam beradi.

Jumladan, o'zbek olimi [muallifning ismi]ning "Milliy qadriyatlar va ma'naviy rivojlanish" asarida milliy qadriyatlarning ma'naviy kamolotdagi roli yoritilgan. Muallif milliy qadriyatlarni insonning ma'naviy dunyosini boyituvchi, uni axloqiy jihatdan yetuk qiluvchi va jamiyatda o'z o'rnini topishiga ko'maklashuvchi omil sifatida baholaydi. Asarda milliy qadriyatlarning yosh avlod tarbiyasidagi ahamiyati, ularni yoshlarga yetkazish usullari va vositalari ham ko'rib chiqilgan.

Boshqa muallifning ismi]ning "Globallashuv va milliy o'zlik" nomli asarida globallashuvning milliy qadriyatlarga ta'siri va milliy o'zlikni saqlab qolish masalalari tahlil qilingan. Muallif globallashuvning ijobiy va salbiy tomonlarini ko'rsatib beradi va milliy qadriyatlarni saqlash uchun milliy immunitetni kuchaytirish, milliy madaniyatni targ'ib qilish va yoshlarda milliy g'ururni shakllantirish zarurligini ta'kidlaydi.

Shuningdek, [uchinchi muallifning ismi]ning "Milliy qadriyatlarning yoshlar tarbiyasidagi o'rni" nomli tadqiqotida milliy qadriyatlarning yoshlar tarbiyasidagi roli empirik ma'lumotlar asosida o'rganilgan. Tadqiqot natijalari milliy qadriyatlarning yoshlarning axloqiy, ma'naviy va ijtimoiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi. Tadqiqotda milliy qadriyatlarni yoshlarga yetkazishda oila, ta'lim muassasalari va ommaviy axborot vositalarining roli ham ko'rib chiqilgan.

Bundan tashqari, milliy qadriyatlar mavzusiga oid ko‘plab xorijiy adabiyotlar ham mavjud. Ularda milliy qadriyatlarning turli xalqlarning madaniyati, tarixi va jamiyatidagi o‘rni tahlil qilingan. Ushbu adabiyotlar o‘zbek olimlarining tadqiqotlari bilan birgalikda milliy qadriyatlar masalasini kompleks o‘rganishga yordam beradi.

Adabiyotlar tahlili milliy qadriyatlarning jamiyat uchun muhim ahamiyatga ega ekanligini va ularni saqlash va rivojlantirish bugungi kunning dolzarb vazifasi ekanligini ko‘rsatadi.

Tahlil va natijalar:

Tahlil natijalariga ko‘ra, milliy qadriyatlar bugungi kunda yosh avlod tarbiyasida muhim ahamiyatga ega. Ular yoshlarning ma‘naviy dunyosini boyitish, ularni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash va milliy o‘zlikni anglashga yordam beradi. Biroq, globallashuv ta‘sirida milliy qadriyatlarning qadri pasayishi, ularning o‘rnini yot g‘oyalar egallashi kabi xavflar ham mavjud.

Sotsiologik so‘rovnomalar natijalari shuni ko‘rsatdiki, yoshlarning bir qismi milliy qadriyatlarga yetarlicha e‘tibor bermaydi va ularning ahamiyatini to‘liq anglamaydi. So‘rovnomada ishtirok etganlarning faqat [foiz] qismi milliy qadriyatlarni o‘z hayotining muhim qismi deb hisoblaydi. Bu esa milliy qadriyatlarni targ‘ib qilish va ularni yosh avlodga yetkazish bo‘yicha faoliyatni kuchaytirish zarurligini ko‘rsatadi.

Shuningdek, tahlil natijalari shuni ko‘rsatdiki, milliy qadriyatlarning aksariyati oilada shakllanadi. Ota-onalar o‘z farzandlariga milliy urf-odatlar, an‘analar va qadriyatlar haqida so‘zlab berishadi va ularni o‘z hayotida qo‘llashga o‘rgatishadi. Biroq, oilalarning ijtimoiy-iqtisodiy sharoiti, ota-onalarning bandligi va boshqa omillar milliy qadriyatlarning oilada shakllanishiga ta‘sir ko‘rsatishi mumkin.

Ta‘lim muassasalari ham milliy qadriyatlarni yosh avlodga yetkazishda muhim rol o‘ynaydi. Maktablar va universitetlarda milliy tarix, madaniyat va adabiyot fanlari o‘qitiladi, turli tadbirlar va loyihalar o‘tkaziladi. Biroq, ta‘lim dasturlarining mazmuni va uslubi milliy qadriyatlarni yoshlarga yetkazishda yetarli samara bermasligi mumkin.

Ommaviy axborot vositalari ham milliy qadriyatlarni targ‘ib qilishda muhim rol o‘ynaydi. Televideniye, radio, gazeta va internetda milliy qadriyatlarni yorituvchi materiallar chop etiladi. Biroq, ommaviy axborot vositalarining mazmuni va uslubi yoshlarning qiziqishini uyg‘otishi va ularni milliy qadriyatlarga hurmat bilan qarashga undashi kerak.

Xulosa va takliflar:

Xulosa qilib aytganda, milliy qadriyatlar – bu jamiyatning ma‘naviy asosidir. Ularni saqlab qolish va rivojlantirish uchun quyidagi takliflarni ilgari suramiz:

- Milliy qadriyatlarni yosh avlodga yetkazishda oilaning rolini oshirish. Ota-onalarga milliy qadriyatlar haqida ma‘lumot berish, ularni farzandlariga milliy urf-odatlar, an‘analar va qadriyatlar haqida so‘zlab berishga undash.

- Milliy qadriyatlarni yosh avlodga yetkazishda ta‘lim muassasalarining rolini oshirish. Ta‘lim dasturlariga milliy qadriyatlarga oid mavzularni kiritish, o‘quvchilarni milliy madaniyat va tarix bilan tanishtirish.

- Ommaviy axborot vositalarida milliy qadriyatlarni targ‘ib qilishga oid ko‘rsatuv va eshittirishlarni ko‘paytirish. Milliy qahramonlar, madaniy meros obidalari va an‘analarni yorituvchi materiallarni tayyorlash va efirga uzatish.

- Milliy qadriyatlarga oid ilmiy tadqiqotlarni qo‘llab-quvvatlash. Milliy qadriyatlarning mohiyati, turlari, jamiyatdagi o‘rni va globallashuv ta‘sirini o‘rganuvchi ilmiy loyihalarni moliyalashtirish.

- Globallashuvning salbiy ta‘siridan himoyalani uchun milliy immunitetni kuchaytirish. Yot g‘oyalar va madaniy unsurlarga qarshi kurashish, milliy madaniyatni targ‘ib qilish va yoshlarda milliy g‘ururni shakllantirish.

- Milliy qadriyatlarni saqlash va rivojlantirish bo‘yicha davlat dasturlarini ishlab chiqish va amalga oshirish. Bu dasturlar milliy qadriyatlarni targ‘ib qilish, ularni o‘rganish va ularni yosh avlodga yetkazishga qaratilgan tadbirlarni o‘z ichiga olishi kerak.

Ushbu takliflarni amalga oshirish milliy qadriyatlarni saqlash va rivojlantirish, yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash va jamiyatda ma‘naviy uyg‘unlikni ta‘minlashga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yhati

1. "Milliy istiqlol g‘oyasi: asosiy tushuncha va tamoyillar" - Mualliflar jamoasi. Toshkent, "O‘zbekiston", 2000.
2. "Ma‘naviyat asoslari" - Mualliflar jamoasi. Toshkent, "O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati", 2002.
3. "Globallashuv va milliy o‘zlik" - Erkin Yusupov. Toshkent, "Ma‘naviyat", 2006.
4. "O‘zbekiston milliy qadriyatlari" - R. Safarov. Toshkent, "O‘zbekiston", 2007.
5. "Oila pedagogikasi" - H.I. Ibragimov. Toshkent, "O‘qituvchi", 2009.
6. "Yoshlar tarbiyasi" - A. Munavvarov. Toshkent, "O‘qituvchi", 2010.
7. "Ommaviy axborot vositalari va jamiyat" - Sh. G‘ulomov. Toshkent, "O‘zbekiston", 2012.